

LBRIS

We know
books

ANTONIO SKÁRMETA

Dansul Victoriei

editura rao

IBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SKÁRMETA, ANTONIO

Dansul Victoriei / Antonio Skármeta; trad.: Alexandra Zachia. -

București: Editura RAO, 2011

ISBN 978-606-609-148-0

I. Zachia, Alexandra (trad.)

821.134.2-31=135.1

*Pentru Jorge Manrique, Nicanor Parra și
Erasmus din Rotterdam, trioul meu de ași*

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

ANTONIO SKÁRMETA
El Baile de la Victoria
© Antonio Skármeta, 2003

Traducere
ALEXANDRA ZACHIA

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

2011

ISBN 978-606-609-148-0

UNU

De ziua Sfântului Antonio de Padova, pe 13 iunie, președintele a acordat amnistie tuturor deținuților care nu au fost condamnați pentru fapte grave.

Înainte de a-i da drumul tânărului Ángel Santiago, comandantul ceru să îl vadă. Acesta veni cu nonșalanța și frumusețea brutală tipică vârstei de douăzeci de ani, cu nasul în vânt, o suviță de păr căzându-i pe obrazul stâng, și rămase în picioare sfidând autoritatea cu privirea. Grindina furtunii lovea ferestrele de după gratii și curăța pojghița groasă de praf.

După ce se uită puțin la el, comandantul coborî privirea și se concentrează pe un joc întrerupt de șah, mângâindu-și îndelung bărbia și gândindu-se care ar fi cea mai potrivită mișcare în acel moment.

– Carevasăzică pleci, puștiule, spuse cu o urmă de melancolie, privind tot înspre tabla de șah. Brusc ridică regele și, gânditor, apropie micuța cruce de pe coroana piesei de șah de strungăreață. Era îmbrăcat cu paltonul, avea un fular cafeniu din stofă de alpaca, și mai multe fire de mătreață îi îngreunau genele.

– Așa e, domnule comandant. A trebuit să suport doi ani înăuntru.

- Să nu îmi spui că au trecut ca vântul.
- Nu au trecut ca vântul, domnule Santoro.
- Dar experiența asta o fi slujit la ceva.
- Ies cu câteva proiecte interesante.
- Legale?

Puștiul lovi de câteva ori în joacă ghiozdanul în care își ținea puținele lucruri pe care le avea. Își șterse urdoarea de la un ochi și zâmbi ironic, ascunzând astfel adevăratul răspuns.

– Perfect legale. Pentru ce m-ați chemat, domnule?

– Două chestiuni, spuse funcționarul, lovindu-se cu regele peste nas. Eu joc cu albele și e rândul meu să mut. Care este următoarea mutare pentru a grăbi matul?

Tânărul se uită cu dispreț la tablă și își scărpină ursuz vârful nasului.

– Care ar fi următoarea *chestiune*, comandante?

Bărbatul așază din nou regele pe tablă și zâmbi atât de trist, că buzele i se schimonosiră ca și cum ar fi fost gata-gata să izbucnească-n plâns.

– Știi tu.

– Nu știi.

Comandantul zâmbi:

– Proiectul tău este să mă omori.

– Dumnezeuastră nu sunteți așa de important în viața mea încât să-mi spuneți că planul meu *este* să vă omor.

– Dar e *umul* dintre planurile tale.

– N-aș avea de ce să mă întorc din prima noapte în celula aia plină de animale. Asta lasă urme, comandante.

– Deci o să *mă* omori.

Ângel Santiago se încordă puțin, temându-se brusc ca nu cumva cineva să asculte conversația; un răspuns aiurea îi putea pune în pericol libertatea. Spuse, precaut:

– Nu, domnule Santoro. N-o să vă omor.

Bărbatul luă lampa care atârna deasupra tablei de șah și o întoarse pentru a proiecta lumina pe fața tânărului, ca un reflector de poliție. O ținu așa un timp fără să zică nimic și apoi o coborî, împingând-o astfel încât să se balanseze dintr-o parte a peretelui în alta.

Își înghiți saliva și spuse cu o voce spartă:

– În ceea ce mă privește, participarea mea din noaptea aia a fost un act de iubire. Îți vine să înnebunești de singurătate între zăbrelele astea.

– Tăceți, domnule comandant.

Bărbatul începu să se plimbe prin cameră, ca și cum și-ar fi căutat cuvintele pe pardoseala de ciment. În cele din urmă, se opri în fața tânărului și cu o lentoare dramatică și își scoase fularul. Fără să-l privească în ochi, i-l întinse neașteptat de umil.

– E vechi, dar ține de cald.

Ângel îl pipăi și făcu un gest de silă. Încercând să evite privirea lui Santoro, își concentră atenția pe fotografia președintelui republicii, singurul ornament de pe peretele ros de umezeală.

– E un fular bun. Din stofă de alpaca. Alpaca peruană.

Cuprins de un frison pe șira spinării, ridică privirea și înfruntă ochii tânărului.

Fraza cu „actul de iubire“ îl făcuse pe tânăr să se aprindă la față de parcă ar fi băut gaz. Fiecare dintre urechi îi devenise o pată stacojie.

– Pot să plec acum, domnule Santoro?

Bărbatul se apropie, vrând să-și ia rămas-bun, dar expresia rece de pe chipul lui Ângel îl opri. Deschise brațele în semn de resemnare, ca și cum ar fi implorat simpatie.

– Ia fularul, puștiule.

– Îmi face silă să am un lucru de-al dumneavoastră.

– Hai, ia-l. Ai un pic de milă.

Tânărul hotărî că orice era mai bine decât să-și mai lungească plecarea. Înaintă spre ușă, târând fularul. Acolo se opri și după ce își umezi buzele cu salivă, spuse:

– Jucați pion șase la damă, negrele iau pionul, apoi dumneavoastră mergeți cu nebunul în fața reginei. Mat.

Imediat după aceea, comandantul ridică receptorul și ceru la jandarmerie să i-l aducă pe prizonierul Rigoberto Marin. În

timp ce-l aștepta, își aprinse o țigară și scoase primul fum pe nas. Se duse până la aragaz și puse ceainicul pe foc.

Puse nes în cele două cești, adăugă zahăr din belșug și, când apa dădu în fiert, o vărsă în cești și amestecă conținutul cu singura linguriță rămasă din vesela de stat.

Gardianul îl aduse pe inculpat la timp, iar comandantul îl invită să ia loc și-i oferi cafeaua. Marín avea părul gras și ciufulit, privirea întunecată și dusă, iar corpul său slab era într-o alertă continuă. Bău prima gură de cafea cu un gest ilicit aproape.

– Ce faci, Marín? Cum merge?

– Ca de obicei, domnule comandant.

– Păcat că n-ai beneficiat și tu de amnistie.

– Eu nu sunt doar un găinar, domnule. Pe mine m-au închis pentru crimă.

– Trebuie că a fost ceva grav, din moment ce te-au condamnat pe viață. Da, au fost foarte generoși cu tine. Câte crime ai comis?

– Mai mult de una, comandante.

– Deci șansele tale de a ieși în câțiva ani pentru bună purtare sunt reduse.

– Mai bine zis nule. Mai exact, au zis că nu mă împușcă decât cu recomandarea strictă de a nu mi se reduce condamnarea sub nici un motiv.

– Și n-ai fi preferat plutonul de execuție? Căci, în fond și la urma urmei, asta nu e viață, nu-i așa?

– Nu e viață, dar viața este viață. Oricum ar fi ea. Nici unui vierme nu-i place să fie strivit.

Comandantul îi întinse o țigară și își aprinse alta pentru el. Marín trase un fum adânc, cu patimă, ca un atlet care inspiră o gură de aer curat.

– De exemplu, acest chiștoc. Cu câteva fumuri de țigară din astea și mi-am salvat ziua. Să dea Dumnezeu să tot fie.

Santoro îl studie pe bărbat și i se păru un bandit hârșit în rele. Se hotărî să îi vorbească fără ocolișuri.

– „Să dea Dumnezeu să tot fie.“ Bine spus, Marín. Și, ca să îți demonstrez că așa este, astăzi îți fac o ofertă babană.

– Despre ce e vorba, comandante?

– Bineînțeles că nu am putut să te grațiez, dar pot foarte bine să te scot de aici pentru câteva săptămâni ca să îmi faci un serviciu. Nimeni nu te va suspecta, pentru că vom face în așa fel încât să se creadă că tu rămâi în închisoare, la carceră. Nimeni nu are acces acolo, nici măcar papa de la Roma.

– Nu vă întreb despre ce e vorba, ci de cine.

Santoro se făcu comod, sorbi o gură de cafea și îl pofti pe Marín să facă același lucru.

– Ángel Santiago.

Marín clipi de câteva ori și apoi se uită fix la cana de cafea, ca și cum ar fi citit o hieroglifă.

– Heruvimul? întrebă cu o voce misterioasă.

– Exact.

– Un băiat atât de frumos... Un prăpădit care nu a făcut rău nimănui.

– Dar o să mă omoare.

– V-a amenințat?

– O să mă omoare, Marín. Iar eu am o soție, doi copii și un salariu de rahat, din care însă trăim cu toții.

– Înțeleg. Problema e că eu nu am nimic cu băiatul ăsta. Doar că-l invidiez. Cui nu i-ar plăcea să fie așa de tânăr și de frumos ca el!

– Încearcă să faci să pară ca o ceartă între bețivi. Sau orice îți trece prin cap. Important este să te asiguri că e mort de-a binelea.

– Chestia e că în celelalte cazuri am avut un motiv serios pentru a o face. Acum...

– Lasă, că sigur îți vine ție vreo idee. După zece ani de închisoare, o târfă pe zi și viața ta va căpăta sens. „Iar viața este viață“, nu?

LIBRIS

We know
books

– Nu mă duc la târfe. Am destule prietene care o fac din dragoste.

– Dar te cunosc, Marín. Îmi pare rău pentru ele, vor pierde partida de sex a secolului, dar ține minte că, teoretic, tu ești la pârnaie. Orice imprudență pe care o comiți înseamnă să-ți schimbi condamnarea pe viață cu plutonul de execuție. Ce zici?

– Complicată treabă.

– O lună pe străzi, Marín. Pentru ultima oară în viața ta.

Comandantul se duse până la ușa de la baie și, după ce o deschise, îi arătă lui Marín pământul și săpunul de bărbierit.

– Hai, bărbierește-te.

DOI

Aflându-se în anexa închisorii pentru adulți, Vergara Grey l-a trimis pe gardian să cumpere gel de păr, imediat ce-a aflat de amnistie. Când își scoase din șifonier costumul Boss și-l probă, își dădu seama că dacă își suge puțin burta, poate să închidă cureaua. Cei cinci ani de închisoare sedentară nu îl șubreziseră foarte mult, și asta datorită unor exerciții de yoga învățate într-un trecut îndepărtat, pe vremea când era marinăr în Thailanda.

Minutul său păr grizonant se termina cu doi favoriți cenușii care se potriveau de minune cu mustățile groase, olimpiene și autoritare, și în fața oglinzii pe care i-o ținea gardianul își trecu de câteva ori pieptenele prin păr, fără să se îndoiască de faptul că, în ciuda timpului petrecut în captivitate, privirea-i profundă încă mai putea da amețeli unei femei. Dar alungă această cochetărie de macho cu un oftat trist: el o iubea doar pe soția sa Teresa Capriatti și tare îi era teamă că ea nu voia să-l vadă liber, pentru că nu îl vizitase în închisoare nici măcar de Crăciun.

Nici fiul lor nu fusese mai afectuos și nu îl vizitase mai des. Băiatul își făcea apariția doar la zilele lui de naștere, în ultima săptămână din decembrie, cu o invariabilă agendă pentru anul următor și, după conversații banale despre campionatul de fotbal și despre cum merge școala, se retrăgea cu o străngere de mână, ferindu-se de sărutul pe obraz pe care Vergara Grey voia să i-l dea.

Această grațiere neașteptată care îi reducea condamnarea la jumătate era un cadou căzut din cer pentru a recâștiga afecțiunea

pierdută. Se jura în fața lui Dumnezeu, a presei și a autorităților închisorii că nu mai avea să comită nici o infracțiune, iar cu banii pe care asociatul său i-i datora pentru că își ținușe gura la interogatorii avea să ducă o viață modestă și onorabilă fără să exploateze pe nimeni și fără să mai fure nici un ban de nicăieri.

Cunoștea câțiva directori de ziar influenți care se ocupau de presa de scandal, pe care avea să-i implore, ca vechi prieten, să nu mai facă ediții speciale ori de câte ori se mai împlinea un an de la comiterea spectaculoaselor sale furturi. Aceștia puteau foarte bine să accepte că, odată cu noul său statut de om liber, voia să rămână în anonimat, pentru că doar așa avea să își recupereze familia și, încet-încet, și demnitatea.

Îi mulțumi gardianului că i-a ținut oglinda, bătându-l prietenește pe spate și, înainte de a-l ruga să o lase jos, zâmbi. Arăta exact așa cum își dorea. Un zâmbet cald, fratern și viril, o lumină misterioasă din străfundul ochilor, câteva riduri adânci prin care se citeau durerea și singurătatea, și mai ales o poftă de viață care la alți prizonieri se transformase în indiferență. Până la urmă, propriul lor destin li se părea acestora la fel de necunoscut ca și al celorlalți.

Aruncă o ultimă privire înspre pereții celulei și constată că doar două postere cu imagini nu fuseseră date jos: calendarul cu Maica Domnului, care avea zilele marcate cu un x până pe data de 13 iunie, și afișul cu Marilyn Monroe, abandonată, cu sânii ei ca niște poame, pe un mantou de catifea. Puse calendarul în valiză, alături de haine și, după ce o închise, scoase din sacou un stilou vechi cu peniță și scrise de-a lungul corpului lui Marilyn următoarea dedicație: „Donat succesorului meu de către Nicolás Vergara Grey“.

Pe drumul spre biroul comandantului, a fost escortat de un număr destul de mare de prizonieri care îi urau noroc și care chiar îl îmbrățișau cu lacrimi pe obraz. Bărbatul se lăsă îmbrățișat cu modestie, având grijă să se țină țațoș, pentru ca nimic

să nu-i trădeze ținuta de prinț, cu eșarfa de mătase ivindu-se din buzunarul de sus al hainei de tweed, cu cravata legată într-un nod lat și părul unui actor matur.

Comandantul îl primi deschizând cu zgomot o sticlă de *champagne*, iar un funcționar turnă mustul gardienilor și prizonierilor mai de soi care ridicară paharele, urându-i „noroc“ toți, în cor. Apoi comandantul își drese glasul și făcu o pauză dramatică, ținându-și mâinile pe piept, înainte de a citi manuscrisul redactat sub forma unui proces verbal.

„— Stimate profesor Vergara Grey, dragă Nico: te lăsăm să pleci astăzi, deși ne încercăm sentimente contradictorii. Ne bucurăm pentru libertatea ta, căci astfel redăm cetățenilor un cavalier de viță, plin de har, dar pe de altă parte ne întristează pierderea companiei tale plăcute, farmecul poveștilor, înțelepciunea reflecțiilor, stoicismul sfaturilor tale cu care i-ai consolat pe condamnați, pe gardieni și pe subsemnatul.

Este adevărat că te-ai îndepărtat de lege și că judecătorul care te-a condamnat la zece ani de închisoare pentru furturile tale spectaculoase nu a fost nedrept. Dar, de asemenea, e drept că în nici una dintre isprăvile tale nu ai folosit violența, că nicio dată nu ai lăsat un rănit sau un mort pe drum, și mă îndoiesc sincer că ai ținut vreodată în mâini o armă. Nu te poți compara cu speța asta de răufăcători acriți și lipsiți de scrupule care ne umplu închisorile și străzile.

Delictele tale, așa cum a recunoscut și întreaga presă, au fost adevărate opere de artă, și ți-au construit o faimă care iese din tipare. Pe bună dreptate, probabil unul dintre scriitorii de la noi sau chiar mai mulți vor scrie despre tine și îți vor spori și mai mult faima la nivel internațional. Dar, astăzi, eu nu îți vorbesc artistului, ci omului în carne și oase, care părăsește această închisoare plin de viață, integru și purificat prin prietenie, pentru a-i spune un singur lucru ce rezumă dorința fiecăruia dintre noi: noroc!“

LIBRIS | We know books

Se apropie de condamnat, îl strânse în brațe cu putere și, cu un oftat plin de resemnare, îl lăsă cu ceilalți condamnați pentru despărțirile lor călduroase. După ce aceștia își epuizară îmbrățișările, bătăile prietenești pe spate și lacrimile, se strânseseră într-un semicerc, pentru a-l asculta pe omagiat.

– Dragă comandante Huerta, dragi gardieni, colegi prizonieri. Dacă, inspirat de lungile nopți de plictiseală care ne copleșesc viețile în închisoare, am fost vorbăreț și am exagerat poate povestea infracțiunilor mele, în acest moment hotărâtor mă simt cel mai rezervat dintre oameni. Astăzi mă încercă o tăcere neașteptată, ca și cum aș avea un nod în gât. Ies în libertate plin de încredere în mine și nu mi-e teamă decât de singurătate. Să dea Dumnezeu să pot să-mi recuperez familia, iar vouă să vă fie cât mai ușoară așteptarea. Tuturor. Numai Dumnezeu hotărăște în timp cine este vinovat sau nevinovat. El să vă binecuvânteze pe toți.

În piațeta din fața închisorii, Vergara Grey simți pe piele frigul de iunie și regretă că le dăduse condamnaților eșarfa și paltonul pestriț de la atâta purtat. Comandantul îl conduse până la taxi, ducându-i cordial valiza și, deschizând portiera, îi spuse:

– Mașina e plătită. Am pus cu toții bani.

Bărbatul își trecu mâna prin părul încăruntit și zâmbi melancolic.

– Banii nu contează, Huerta. Problema e alta.

– Care?

– Problema e ce adresă îi dau taximetristului.

După ce șoferul puse valiza în portbagaj, se cufundă în scaunul său și, privindu-l în oglinda retrovizoare, îi adresă întrebarea laconică:

– Unde mergem, domnule Vergara Grey?

– Știți vreun magazin de articole din piele?

– E unul foarte bun în Alameda. Au produse argentinieni. De când cu criza asta, prețurile au luat-o razna.

– Du-mă acolo.

Își imaginase cum aveau să fie primele minute de libertate: avid de locuri, mirosuri, sunete, lume; în schimb, se lăsă pradă unei introspecții care îl îndepărtă de spațiul lumesc. Când își mângâie tâmpla, se gândi că nu mai era la vârsta la care să ducă o viață așa de nesigură. Era ca o busolă, fără altă orientare decât familia: pentru ei muncise, furase și, în fond, tăcuse. „Mutul”, așa îl poreclise asociatul lui. Nu putea să se plângă de noroc: amnistia președintelui, acuzat de presă că prizonierii sunt înghețuși în penitenciare ca niște animale, și învinuit în același timp de numărul mare de criminali ce umblă nestingheriți pe străzile patriei, picase ca din cer. Dacă ar fi vorbit când a tăcut, ar fi scăpat exact de cei cinci ani pe care amnistia îi ștergea acum cu buretele. „Am noroc”, spuse în șoaptă.

Îl rugă pe taximetrist să-l aștepte, și, luându-se după miros, ajunse fără ezitări la rafturile cu servietele cele mai fine. Atinse pielea delicată de șevro a unei serviete cu două încuietori cu cifru, placate în aur la ambele capete, și respiră satisfăcut când își dădu seama că făcuse cea mai bună alegere: servieta era de departe cea mai scumpă dintre numeroasele modele expuse. Angajatul îi ceru un număr pentru a-i monta cifrul (mai bine să fie diferit cel din stânga față de cel din dreapta), și se hotărî pe loc să combine ziua și anul său de naștere cu cele ale fiului său.

– Plățiți cu cec, card sau numerar? îl întrebă vânzătorul în timp ce împacheta servieta.

Ridică din sprâncene și se întrebă dacă într-adevăr îl găseau într-atât de cinstit încât să-i ofere atâtea alternative. Dacă ar fi plătit cu cec sau cu card i s-ar fi cerut actul de identitate și era sigur că formalitățile de grațiere nu se încheiaseră atât de repede.

– Numerar, spuse... întinzându-i bancnotele pe tejghea.